

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง คำราชาศัพท์ (๑)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง คำราชาศัพท์ (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำราชาศัพท์ แปลตามคำศัพท์ว่า คำศัพท์ที่ใช้สำหรับพระราชฯ แต่ในปัจจุบันหมายถึง คำสุภาพไพเราะที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีฐานะต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑. พระมหากษัตริย์
๒. พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป
๓. พระสงฆ์
๔. ข้าราชการผู้ใหญ่
๕. สุภาพชน

ชนิดของคำราชาศัพท์

คำราชาศัพท์แบ่งตามชนิดของคำได้ ๓ ชนิด ได้แก่ คำนามราชาศัพท์ คำสรรพนามราชาศัพท์ และคำกริยาราชศัพท์

๑. คำนามราชาศัพท์ คือ คำนามที่ใช้เรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ ทัวไป ซึ่งใช้กับบุคคลที่มีฐานะต่าง ๆ

ตัวอย่าง

- ๑.๑ คำนามราชาศัพท์สำหรับพระมหากษัตริย์

คำราชาศัพท์	ความหมาย
สมเด็จพระบรมราชชนก	พ่อ
สมเด็จพระบรมราชชนนี	แม่
พระราชโอรส	ลูกชาย
พระราชธิดา	ลูกสาว
พระเสีयर	ศิระษะ
พระพักตร์	หน้า
พระทนต์	ฟัน
พระกรรณ	หู
พระอัมรงค์	แหวน

ฉลองพระบาท	รองเท้า
------------	---------

๑.๒ คำนามราชาศัพท์สำหรับพระสงฆ์

คำราชาศัพท์	ความหมาย
ปัจจัย	เงิน
ภัตตาหาร	อาหาร
ห้องสรงน้ำ	ห้องอาบน้ำ
ถาน, เวจกุฎี	ห้องสุขา
คิลานเภลัช	ยารักษาโรค
กุฎิ	เรือนที่พักในวัด
อาสนะ	ที่นั่ง
ไตรจีวร	เครื่องนุ่งห่ม
ลิขิต	จดหมาย
ใบปวารณา	คำแจ้งถวายจตุปัจจัย

๑.๓ คำสุภาพสำหรับสุภาพชน

คำราชาศัพท์	ความหมาย
บิดา	พ่อ
มารดา	แม่
บุตร	ลูก
สามี	ผัว
ภรรยา	เมีย
ศิระ	หัว
กระป้อ	ควาย
โค	วัว
ยาจก, วณิพก	ขอทาน
โรคเรื้อน	ขี้เรื้อน

๒. คำสรรพนามราชาศัพท์ คือ คำที่ใช้แทนชื่อบุคคล ซึ่งจำแนกตามชนิดของคำบุรุษสรรพนาม ดังนี้

๒.๑ คำสรรพนามบุรุษที่ ๑

คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ (ใช้แทนผู้พูด)	ผู้พูด	ใช้กับ
ข้าพระพุทธเจ้า	บุคคลทั่วไป	พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์
อาตมา อาตมาภาพ	พระสงฆ์	พระมหากษัตริย์ บุคคลทั่วไป
กระผม ดิฉัน	บุคคลทั่วไป	พระสงฆ์ บุคคลทั่วไป

๒.๒ คำสรรพนามบุรุษที่ ๒

คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ (ใช้แทนผู้ฟัง)	ผู้พูด	ใช้กับ
ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท	บุคคลทั่วไป	พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
ใต้ฝ่าละอองพระบาท	บุคคลทั่วไป	สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระคุณเจ้า	บุคคลทั่วไป	พระสงฆ์

๒.๓ คำสรรพนามบุรุษที่ ๓

คำสรรพนามบุรุษที่ ๓ (ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง)	ผู้พูด	ใช้กับ
พระองค์	บุคคลทั่วไป	พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์
ทูลกระหม่อม	บุคคลทั่วไป	พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า
ท่าน	บุคคลทั่วไป	พระสงฆ์ บุคคลที่เคารพ

๓. คำกริยาราชศัพท์ คือ คำราชาศัพท์ที่เป็นกิริยาอาการต่าง ๆ

ตัวอย่าง

๓.๑ คำกริยาราชศัพท์สำหรับพระมหากษัตริย์

คำราชาศัพท์	ความหมาย
บรรทม	นอน
เสวย	กิน
สรง	อาบน้ำ
ประทับ	อยู่ นั่ง
เสด็จสวรรคต	ตาย

๓.๒ คำกริยาราชศัพท์สำหรับพระสงฆ์

คำราชาศัพท์	ความหมาย
ฉัน	กิน
นิมนต์	เชิญ
จำวัด	นอน
สรงน้ำ	อาบน้ำ
มรณภาพ	ตาย